Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
G. PITRUZZELLA
fremsat den 29. april 2021 [1]

Sag C-783/19

Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne
mod
GB

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona, Spanien))

»Præjudiciel forelæggelse – beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter – tjenesteydelser – begrebet antydning – sammenlignelige produkter – den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« – anvendelsen af betegnelsen »Champanillo« til restauration«

1. Den anmodning om præjudiciel afgørelse, der er omhandlet i dette forslag til afgørelse, vedrører fortolkningen af artikel 103 i forordning nr. 1308/2013 [2].

2. Anmodningen om præjudiciel afgørelse er blevet indgivet under en tvist mellem Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (herefter »CIVC«) og GB vedrørende kommerciel anvendelse af betegnelsen CHAMPANILLO for forretningslokaler anvendt til restauration.

I. Retsforskrifter

3. Artikel 92, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1308/2013, som findes i forordningens afdeling 2, bestemmer følgende:

»1. De bestemmelser om oprindelsesbetegnelser, geografiske betegnelser og traditionelle benævnelser, der er fastsat i denne afdeling, finder anvendelse på de produkter, der er nævnt i bilag VII, del II, punkt 1, 3-6, 8, 9, 11, 15 og 16 [3].

2. Bestemmelserne omhandlet i stk. 1 skal baseres på:

a) beskyttelse af de legitime interesser hos forbrugerne og producenterne

[1] Originalsprog: italiensk.

[2] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) af 17.12.2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT 2013, L 347, s. 671).

[3] Der er tale om vinprodukter. Bilag VII, del II, punkt 5, i forordning nr. 1308/2013 definerer kendetegnene for »mousserende kvalitetsvin«, dvs. den kategori, som omfatter champagne.

b) sikring af ordnede forhold på det indre marked for de pågældende produkter, og

c) fremme af produktionen af kvalitetsprodukter som omhandlet i denne afdeling, idet der samtidig tillades nationale kvalitetspolitiske foranstaltninger.«

4. I forordningens artikel 93, stk. 1, litra a), anføres:

»1. Ved anvendelsen af [afdeling 2 i forordning nr. 1308/2013] forstås ved:

a) »en oprindelsesbetegnelse«: navnet på en region, et bestemt sted eller undtagelsesvis og i behørigt begrundede tilfælde et land, der betegner et produkt som nævnt i artikel 92, stk. 1, som opfylder følgende krav:

   i) produktets kvalitet og kendetegn kan hovedsagelig eller fuldstændigt tilskrives et bestemt geografisk miljø med dets naturbetingede og menneskelige faktorer

   ii) de druer, produktet er fremstillet af, hidrører udelukkende fra det geografiske område

   iii) det produceres i det geografiske område, og

   iv) produktet er fremstillet af druesorter, der tilhører arten Vitis vinifera.«

5. Forordningens artikel 103, stk. 2 med overskriften »Beskyttelse« fastsætter:

»En beskyttet oprindelsesbetegnelse og en beskyttet geografisk betegnelse og den vin, der anvender det pågældende navn i overensstemmelse med produktspecifikationen, er beskyttet mod:

a) enhver direkte eller indirekte kommerciel anvendelse af den beskyttede betegnelse:

   i) for lignende produkter, som ikke er i overensstemmelse med den beskyttede betegnelses produktspecifikation, eller

   ii) for så vidt en sådan anvendelse udnytter en oprindelsesbetegnelses eller en geografisk betegnelses omdømme

b) enhver uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning, selv om produktets eller tjenesteydelsens virkelige oprindelse er angivet, eller den beskyttede betegnelse er oversat, transskriberet eller translittereret eller ledsaget af udtryk såsom »art«, »type«, »måde«, »som fremstillet i«, »efterligning«, »smag«, »som« eller tilsvarende

[…]«

6. Artikel 104, første punktum, i forordning nr. 1308/2013 bestemmer, at »Kommissionen opretter og fører et elektronisk register over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser for vin, som skal være offentligt tilgængeligt«.

7. I medfør af artikel 107, stk. 1, i forordning nr. 1308/2013 er visse beskyttede oprindelsesbetegnelser for vin, der eksisterede inden ikrafttrædelsen af denne forordning, beskyttet automatisk i henhold til denne forordning og opført i det register, der er omhandlet i

denne forordnings artikel 104. Betegnelsen »Champagne« er en beskyttet oprindelsesbetegnelse som omhandlet i artikel 93, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1308/2013, der er registreret på EU-plan [4] og beskyttet i kraft af forordningens artikel 107, stk. 1, fordi den eksisterede inden dens ikrafttrædelse. Denne betegnelse er forbeholdt mousserende kvalitetsvin (hvid- eller rosévin) som defineret i bilag VII, del II, punkt 5, i forordning nr. 1308/2013, som er fremstillet i overensstemmelse med de i den respektive produktspecifikation anførte krav i visse områder eller landsbyer i de franske departementer Marne og Aube samt i regionen Grand Est.

II. Hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og sagen for Domstolen

8. CIVC, appellanten i hovedsagen, er en delvist offentlig organisation, der har status som en juridisk person, er anerkendt i fransk ret og varetager champagneproducenternes interesser. CIVC anlagde sag ved Juzgado mercantil de Barcelona (handelsretten i Barcelona, Spanien) med påstand om, at GB, den indstævnte i hovedsagen, skulle dømmes til at ophøre med anvendelsen, herunder på de sociale medier (Instagram og Facebook), af betegnelsen CHAMPANILLO, at trække alle plakater, reklamer og kommercielle dokumenter, herunder på internettet, hvor denne betegnelse optræder, tilbage fra markedet, samt at sørge for, at domænenavnet »champanillo.es« slettes. GB bestred påstanden og gjorde gældende, at betegnelsen CHAMPANILLO blev anvendt som virksomhedsnavn for restaurationer (»tapasbarer« beliggende i den selvstyrende region Katalonien), uden risiko for forveksling med de produkter, der er omfattet af oprindelsesbetegnelsen »Champagne«, og uden hensigt om snylteri på den nævnte oprindelsesbetegnelses omdømme.

9. Juzgado mercantil de Barcelona (handelsretten i Barcelona) forkastede alle CIVC's påstande. Retten fandt, at anvendelsen af betegnelsen CHAMPANILLO ikke udgør en ulovlig antydning af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«, fordi betegnelsen ikke er brugt for en alkoholholdig drik, men derimod for restaurationer – hvor der ikke sælges champagne – og således for andre produkter end dem, som omfattes af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, og som henvender sig til en anderledes målgruppe. I begrundelsen for dommen henviste Juzgado mercantil de Barcelona (handelsretten i Barcelona) til den holdning, som Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien) udtrykte i en dom af 2016, hvori det blev udelukket, at anvendelsen af betegnelsen CHAMPÌN til at markedsføre en alkoholfri frugtlæskedrik til brug ved børnefester udgjorde en krænkelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«, henset til forskellen mellem de omhandlede produkter og produkternes målgruppe, til trods for den fonetiske lighed mellem de to betegnelser [5].

10. CIVC har iværksat appel til prøvelse af dommen afsagt af Juzgado mercantil de Barcelona (handelsretten i Barcelona) ved Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona, Spanien). Den sidstnævnte ret har anført følgende: i) GB forsøgte to gange at registrere betegnelsen CHAMPANILLO hos det spanske patent- og varemærkekontor, og i begge tilfælde blev registreringen efter indsigelse fra CIVC afslået ved afgørelser af 8. februar 2011 og 14. april 2015; ii) i reklamer for sine lokaler anvender GB et understøttende grafisk element i form af et fotografi af to glas med en mousserende drik; iii) CIVC har fremlagt dokumentation for, at GB indtil 2015 solgte en mousserende vin [6] under betegnelsen »Champanillo« i sine restaurationer, og at salget først ophørte efter påkrav herom fra CIVC.

4 Ref. PDO-FR-A1359.

5 Dom af 1.3.2016 (ES:TS:2016:771).

6 Forelæggelsesafgørelsen omhandler »drik« i visse passager og »vin« i andre.

11. Den forelæggende ret har påpeget, at både artikel 13 i forordning nr. 510/2006[7] og artikel 103 i forordning nr. 1308/2013 beskytter beskyttede oprindelsesbetegnelser, når de anvendes til at betegne produkter, og den eneste undtagelse er artikel 103, stk. 2, litra b), der også nævner tjenesteydelser. Retten har anført, at den er i tvivl om omfanget og den korrekte fortolkning af EU-bestemmelserne om beskyttelse af beskyttede oprindelsesbetegnelser i en situation, hvor den betegnelse, som er i strid med en sådan oprindelsesbetegnelse, ikke anvendes kommercielt for at betegne produkter, men tjenesteydelser.

12. Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) har på denne baggrund udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Tillader omfanget af beskyttelsen af en oprindelsesbetegnelse, at betegnelsen ikke blot beskyttes mod lignende produkter, men også mod serviceydelser, der kan knyttes til den direkte eller indirekte distribution af disse produkter[?]

2) Kræver risikoen for krænkelse i forbindelse med antydning som omhandlet i de omtalte artikler i fællesskabsforordningerne, at der først og fremmest foretages en analyse af betegnelsen for at fastslå, hvilken betydning den har for den gennemsnitlige forbruger, eller bør det for at analysere denne risiko for krænkelse i forbindelse med antydning først fastslås, om der er tale om de samme produkter, lignende produkter eller komplekse produkter, der indeholder en komponent fra et produkt, der er beskyttet af en oprindelsesbetegnelse[?]

3) Skal risikoen for krænkelse i forbindelse med antydning bestemmes ud fra objektive parametre, når der foreligger identiske eller meget lignende betegnelser, eller skal den gradueres under hensyntagen til de produkter og serviceydelser, der indeholder en antydning, samt til de produkter og serviceydelser, der er omfattet af beskyttelsen, for at fastslå, at risikoen for antydning er svag og irrelevant[?]

4) Er beskyttelsen, der er fastsat i de omhandlede bestemmelser, i tilfælde af antydning eller brug en specifik beskyttelse, der er karakteristisk for disse produkters særegenheder, eller skal beskyttelsen nødvendigvis være knyttet til bestemmelserne om illoyal konkurrence[?]«

13. CIVC, den franske og den italienske regering samt Kommissionen har indgivet indlæg i henhold til artikel 23 i statutten for Domstolen. Som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse i overensstemmelse med procesreglementets artikel 61, stk. 1, har Domstolen anmodet parterne i hovedsagen og de berørte, som er omfattet af statuttens artikel 23, om at besvare visse skriftlige spørgsmål. CIVC, GB, den franske og den italienske regering samt Kommissionen har efterkommet denne anmodning.

III. Bedømmelse

A. Indledende bemærkninger

14. Inden de præjudicielle spørgsmål behandles, er det nødvendigt at præcisere det i forelæggelsesafgørelsen beskrevne retlige grundlag.

[7] Rådets forordning (EF) af 20.3.2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2006, L 93, s. 12).

15. For det første fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at hovedsagen ifølge Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) er omfattet af den bilaterale konvention af 27. juni 1973 om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser, herkomstbetegnelser og betegnelse af bestemte produkter, der er indgået mellem Den Franske Republik og den spanske stat [8], samt i medfør af denne konvention såvel af dekret nr. 2010-1441 af 22. november 2010 vedrørende den kontrollerede oprindelsesbetegnelse »Champagne« [9] som af artikel L 643-1 i den franske landbrugslov [10]. Den forelæggende ret har anført, at disse franske bestemmelser »suppleres ved« de anvendelige EU-bestemmelser.

16. Som Kommissionen med rette har fremført i sit skriftlige indlæg, har Domstolen med hensyn til forordning nr. 1234/2007 [11] (ophævet og erstattet med virkning fra den 20.12.2013 af forordning nr. 1308/2013) allerede haft lejlighed til at præcisere, at den beskyttelsesordning for oprindelsesbetegnelser, der er fastsat ved EU-retten, er »ensartet og fuldstændig« og herved til hinder for anvendelsen af både en national beskyttelsesordning for geografiske betegnelser, der er beskyttet i henhold til EU-retten [12], og en beskyttelsesordning, der er fastsat ved traktater mellem to medlemsstater [13].

17. Selv om Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) ved formuleringen af de præjudicielle spørgsmål for det andet ikke udtrykkeligt har henvist til nogle specifikke bestemmelser i EU-forordningerne om beskyttelse af beskyttede oprindelsesbetegnelser, har denne ret i forelæggelsesafgørelsens præmisser som anført, ud over artikel 103 i forordning nr. 1308/2013, også henvist til artikel 13 i forordning nr. 510/2006 [14]. Imidlertid gælder denne forordnings artikel 1, stk. 1, andet afsnit [15], udtrykkeligt ikke for produkter, der henhører under vinsektoren. Således er hovedsagen hverken omfattet af forordning nr. 510/2006 eller forordning nr. 1151/2012, som har erstattet den.

18. Eftersom bestemmelserne om beskyttelse af geografiske betegnelser i de forskellige sektorforordninger i vidt omfang har identisk ordlyd, har Domstolen imidlertid i sin faste praksis bemærket, at de principper, som udvikles i forbindelse med fortolkningen af de enkelte beskyttelsesordninger, finder tværgående anvendelse [16].

19. Hvad afslutningsvis angår anvendelse ratione temporis af EU-retten indeholder forelæggelsesafgørelsen ingen udtrykkelig oplysning herom, men det fremgår åbenlyst, at de handlinger, som CIVC's sag er rettet mod, i det mindste delvist blev udført efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 1308/2013. De præjudicielle spørgsmål skal følgelig opfattes som forelagt med

8 JORF af 18.4.1975, s. 4011.

9 JORF nr. 0273 af 25.11.2010, tekst nr. 8.

10 Jeg vil præcisere, at den forelæggende ret har tilsluttet sig de regelhenvisninger, som CIVC's sag i første instans var baseret på.

11 Rådets forordning (EF) af 22.10.2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (EUT 2007, L 299, s. 1).

12 Jf. dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 96, 101 og 103).

13 Jf. i denne retning dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 99-102). I denne dom henviste Domstolen til dom af 8.9.2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, præmis 107 ff.), hvori Domstolen skulle tage stilling til anvendelsen af en traktat mellem to medlemsstater, ifølge hvilken en geografisk betegnelse, der var registreret i den ene medlemsstat, men ikke på EU-plan, var anerkendt og givet beskyttelse i den anden medlemsstat. I dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 99-102), fulgte Domstolen samme ræsonnement i en sammenhæng, hvor oprindelsesbetegnelsen var registreret på EU-plan.

14 Nu artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21.11.2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer. Denne forordning har ophævet og erstattet forordning nr. 510/2006 med virkning fra den 3.1.2013.

15 Nu artikel 2, stk. 2, i forordning nr. 1151/2012.

16 Vedrørende kravet om, at EU-bestemmelserne om beskyttelse af registrerede betegnelser og geografiske betegnelser, der er en del af Unionens horisontale politik, fortolkes på en måde, der muliggør en sammenhængende anvendelse af disse, henvises til dom af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 32, herefter »CIVC-dommen«).

henblik på at opnå en fortolkning af artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013. Selv om dette element ikke udtrykkeligt fremgår af forelæggelsesafgørelsen, er det desuden muligt, at enkelte af GB's angiveligt ulovlige handlinger, som indebærer en krænkelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«, blev indledt i den periode, hvor forordning nr. 1234/2007 var gældende. Selv om jeg i forbindelse med vurderingen af de præjudicielle spørgsmål alene vil henvise til artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013, vil mine forslag til besvarelse af disse spørgsmål derfor ligeledes gælde for fortolkningen af artikel 118m i forordning nr. 1234/2007, som ændret ved forordning nr. 491/2009 [17], der i det væsentlige har identisk ordlyd.

B. Det første præjudicielle spørgsmål

20. Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om beskyttede oprindelsesbetegnelser blot beskyttes mod praksis angående produkter, som er identiske eller er sammenlignelige med produkterne med den omhandlede betegnelse, eller også mod praksis vedrørende tjenesteydelser, der kan knyttes til den direkte eller indirekte distribution af disse produkter.

21. Spørgsmålet er affattet bredt og kan således omfatte alle former for handlinger, der er forbudt i henhold til artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013.

22. Det fremgår dog af sagsakterne [18], af formuleringen af det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål samt af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at den tvivl, som Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) nærer, og den tvist, som denne ret skal løse, specifikt vedrører den i artiklens stk. 2, litra b), fastsatte beskyttelse i tilfælde af antydning.

23. Til trods herfor har både CIVC og Kommissionen i deres respektive skriftlige indlæg udtrykkeligt henvist også til stykkets litra a), hvorimod den franske regering har vurderet det første præjudicielle spørgsmål med hensyn til samtlige handlinger, der er forbudt i henhold til artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013, herunder enhver anden form for praksis som omhandlet i denne bestemmelses litra c) og d) [19].

24. Som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse har Domstolen anmodet parterne i hovedsagen og de berørte, som er omfattet af statuttens artikel 23, om at tage stilling til muligheden for, at hovedsagen er omfattet af artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013, der forbyder direkte eller indirekte kommerciel anvendelse af den beskyttede betegnelse, for så vidt en sådan anvendelse udnytter den sidstnævntes omdømme. I sit spørgsmål har Domstolen udtrykkeligt henvist til præmis 31 i dom af 7. juni 2018, Scotch Whisky Association [20] (herefter »dommen i sagen Scotch Whisky Association«), hvori Domstolen, da den

[17] Rådets forordning (EF) af 25.5.2009 om ændring af forordning (EF) nr. 1234/2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (EUT 2009, L 154, s. 1).

[18] I CIVC's skriftlige indlæg anføres det, at GB i den anlagte sag foreholdes en angivelig ulovlig antydning af den beskyttede oprindelsesbetegnelse Champagne.

[19] Jeg vil under alle omstændigheder påpege, at CIVC, den franske og den italienske regering samt Kommissionen alle har formuleret deres besvarelse af det første præjudicielle spørgsmål ved generelt at henvise til beskyttelsen af beskyttede oprindelsesbetegnelser eller artikel 103 i forordning nr. 1308/2013.

[20] C-44/17, EU:C:2018:415.

skulle udtale sig om fortolkningen af artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 [21], præciserede, at »de situationer, der vil kunne være omfattet af [denne bestemmelse], [skal] opfylde kravet om, at det omtvistede tegn gør brug af den registrerede geografiske betegnelse på en identisk eller i det mindste fonetisk og/eller visuelt meget lignende måde«.

25. Der er ingen tvivl om, at der er en vis fonetisk og visuel lighedsgrad mellem den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« og den omtvistede betegnelse CHAMPANILLO, især hvis de sammenlignes med hensyntagen til den spanske oversættelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, »Champán« [22]. Faktisk er denne oprindelsesbetegnelse bortset fra accenttegnet gengivet i sin helhed og umiddelbart opfatteligt, både visuelt og fonetisk, i den omtvistede betegnelse. Man kan derfor med rette spørge sig, også med henblik på at afgrænse omfanget af det første præjudicielle spørgsmål, om artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013 alligevel finder anvendelse på en situation som den i hovedsagen foreliggende, dvs. om brugen af den omtvistede betegnelse udgør en »anvendelse« af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« som omhandlet i denne bestemmelse [23].

26. I lighed med Kommissionen er jeg derimod af den opfattelse, at dette spørgsmål skal besvares benægtende, og at de af CIVC bestridte handlinger skal vurderes udelukkende i lyset af artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013.

27. Ganske vist kan begrebet »anvendelse« af en beskyttet geografisk betegnelse som omhandlet i forordningens artikel 103, stk. 2, litra a), også omfatte brug af en sådan betegnelse på en »i det mindste fonetisk og/eller visuelt meget lignende måde« i det omtvistede tegn [24], men Domstolens præciseringer i dommen i sagen Scotch Whisky Association fører til den opfattelse, at den lighedsgrad, som skal foreligge mellem de omtvistede tegn, for at der konstateres en sådan anvendelse, er særlig høj og tæt på identitet. I denne doms præmis 29 afklarede Domstolen nemlig, at anvendelsesområdet for denne bestemmelse omfatter brug af den beskyttede geografiske betegnelse »i en form, der har så tætte forbindelser til denne i fonetisk og/eller visuel henseende, at det omtvistede tegn tydeligvis ikke kan adskilles herfra«.

28. Sammenligningen af de tegn, der i den foreliggende situation strider mod hinanden, lever efter min opfattelse ikke op til denne test. Nærmere bestemt adskiller den foreliggende situation sig fra den, som var genstand for den sag, som gav anledning til CIVC-dommen, og som også

[21] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) af 15.1.2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89 (EUT 2008, L 39, s. 16). Artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 har et lignende indhold som artikel 103, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1308/2013, men adskiller sig fra den sidstnævnte, fordi den omhandler enhver direkte eller indirekte kommerciel brug »i forbindelse med produkter, der ikke er omfattet af registreringen«. Til trods for denne forskel kan den af Domstolen i præmis 29-31 i dommen i sagen Scotch Whisky Association anlagte fortolkning af udtrykket »brug« overføres til begrebet »anvendelse« i artikel 103, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1308/2013.

[22] I denne forbindelse vil jeg erindre om, at Domstolen i CIVC-dommens præmis 34 og 35, fastslog, at artikel 118m, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1234/2007 og artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013 fandt anvendelse på en situation, hvor den omtvistede betegnelse ikke indeholdt den beskyttede oprindelsesbetegnelse som sådan (i den vurderede situation den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«), men en tysk oversættelse heraf (»Champagner«).

[23] Såfremt artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013 blev anset for at finde anvendelse på omstændighederne i hovedsagen, skulle GB's handlinger sandsynligvis kvalificeres delvist som »direkte kommerciel anvendelse« som omhandlet i denne bestemmelse (f.eks. anvendelse af betegnelsen »Champanillo« for en drik eller en mousserende vin i dennes restaurationer eller som betegnelse for dennes egne restaurationsydelser) og delvist som »indirekte kommerciel anvendelse« (f.eks. anvendelse af denne betegnelse i reklamemedier og på de sociale medier). I denne forbindelse skal det påpeges, at Domstolen i præmis 32 i dommen i sagen Scotch Whisky Association med hensyn til artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 præciserede, at »direkte« brug indebærer, at den beskyttede geografiske betegnelse er direkte påført det pågældende produkt eller dets emballage (dvs., såfremt det fastslås, at anvendelse med hensyn til tjenesteydelser er mulig, at denne angivelse anvendes for at betegne disse ydelser), hvorimod »indirekte« brug forudsætter, at denne betegnelse indgår i supplerende marketings- eller informationsdokumenter, f.eks. en reklame for produktet eller dokumenter vedrørende dette. Denne fortolkning kan overføres til begreberne »direkte anvendelse« og »indirekte anvendelse« i artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013.

[24] Jf. analogt dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 31.

vedrørte gengivelsen, som en del af et produkts betegnelse, af en oversættelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«. I den konkrete situation blev betegnelsen »Champagner« (den tyske oversættelse af betegnelsen »Champagne«) faktisk anvendt særskilt i den omtvistede betegnelse, selv om den var efterfulgt af benævnelsen »Sorbet«. Den i hovedsagen omtvistede betegnelse adskiller sig markant, både visuelt og fonetisk, fra den spanske betegnelse »Champàn« som følge af tilføjelsen af suffikset »illo« til denne betegnelse.

29. Jeg vil i øvrigt påpege, at denne tilføjelse derimod tilsyneladende medfører, at der kan fastlægges en stærk begrebsmæssig lighed, hvis ikke en egentlig identitet, mellem betegnelsen »Champagne« og den omtvistede betegnelse, såfremt den sidstnævnte, således som det tilsyneladende fremgår af sagsakterne, bogstaveligt betyder »lille champagne« og stort set svarer til det italienske jargonudtryk »champagnino« (»petit champagne« på fransk). Dette forhold taler efter min opfattelse mere for, at den bestridte praksis henhører under anvendelsesområdet for artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013, der – som jeg vil uddybe nedenfor – omfatter situationer, hvor den relevante forbruger føres til at danne et tilstrækkeligt tæt slægtskab mellem det omtvistede tegn og det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for [25].

30. Afslutningsvis vil jeg påpege, at Domstolen i forbindelse med fortolkningen af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1151/2012, som i vidt omfang er affattet identisk med artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013, fastslog, at denne bestemmelse omfatter en gradvis opregning af handlinger, der er forbudt, og at anvendelsesområdet for artikel 13, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1151/2012 nødvendigvis skal afgrænses i forhold til anvendelsesområdet for de øvrige regler om beskyttelse af registrerede betegnelser, og navnlig reglen i litra b) [26]. Såfremt begrebet »anvendelse« som omhandlet i artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1308/2013 fortolkes for bredt i den forstand, at det også omfatter situationer, hvor den angiveligt ulovlige praksis består i anvendelse af den beskyttede betegnelse i en form, der ikke grundlæggende svarer til den registrerede, opstår der risiko for, at skillelinjen udviskes for meget mellem de situationer, som denne bestemmelse regulerer, og de situationer, som henhører under anvendelsesområdet for forordningens artikel 103, stk. 2, litra b), hvilket gør det vanskeligt at opretholde en reel autonomi mellem dem.

31. På grundlag af ovenstående præciseringer medfører besvarelsen af det første præjudicielle spørgsmål, sådan som afgrænset ovenfor, efter min opfattelse ingen særlige vanskeligheder.

32. Artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 bestemmer nemlig udtrykkeligt, at beskyttede oprindelsesbetegnelser beskyttes mod enhver »uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning, selv om produktets eller *tjenesteydelsens* virkelige oprindelse er angivet« [27]. Der hersker ikke tvivl om, at denne bestemmelse såvel ud fra et syntaktisk synspunkt som af hensyn til den fastsatte regels interne sammenhæng, vedrører oprindelsen af det produkt eller den tjenesteydelse, som er omfattet af det omtvistede tegn. Og det kan ikke forholde sig anderledes, som den italienske regering med rette har anført, fordi beskyttede oprindelsesbetegnelser i overensstemmelse med definitionen i artikel 93, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1308/2013 omfatter produkter som omhandlet i forordningens artikel 92, stk. 1, og således ikke kan registreres med hensyn til tjenesteydelser.

[25] Jf. analogt dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 33.

[26] Jf. dom af 17.12.2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:1043, præmis 24 og 25).

[27] Min fremhævelse.

33. Ordlydsfortolkningen af artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 taler således for, at beskyttede oprindelsesbetegnelser beskyttes mod praksis, som henhører under denne bestemmelses anvendelsesområde, også såfremt denne praksis vedrører tjenesteydelser.

34. I samme retning taler også en teleologisk fortolkning af denne bestemmelse.

35. Domstolen har fastslået, at forordning nr. 1308/2013 udgør et instrument under den fælles landbrugspolitik, der bl.a. har til formål at hindre tredjemand i at misbruge det omdømme, som følger af kvaliteten af de produkter, som er omfattet af geografiske betegnelser, der er registreret i henhold til forordningens bestemmelser [28].

36. Forordningens artikel 103, stk. 2, fastsætter således en omfattende beskyttelse, der i overensstemmelse med første punktum i 97. betragtning til forordningen skal udvides til at omfatte alle »anvendelser, der udnytter det omdømme, der er forbundet med produkter«, som er omfattet af en af de omhandlede betegnelser.

37. Nærmere bestemt forbyder denne artikels stk. 2, litra b), enhver form for praksis, som gør det muligt utilbørligt at udnytte en beskyttet oprindelsesbetegnelses (eller en beskyttet geografisk betegnelses) omdømme ved associering med denne.

38. I denne sammenhæng ville en fortolkning af artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013, hvorefter en beskyttet oprindelsesbetegnelse ikke nyder beskyttelse, såfremt det omtvistede tegn anvendes til at betegne en tjenesteydelse og ikke et produkt, ikke alene være uforenelig med det af Domstolen definerede vide omfang af beskyttelsen af registrerede geografiske betegnelser, men ville endvidere, som den italienske regering med rette har anført, forhindre en fuldstændig opnåelse af det beskyttelsesformål, som er udtrykt i første punktum i 97. betragtning til denne forordning. Utilbørlig udnyttelse af omdømmet ved et produkt med beskyttet oprindelsesbetegnelse kan nemlig finde sted, ikke alene såfremt den i henhold til artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 forbudte praksis vedrører et produkt, men også hvor den vedrører en tjenesteydelse.

39. For at nå de i forordning nr. 1308/2013 fastsatte mål skal denne bestemmelse således finde anvendelse også i de tilfælde, hvor den beskyttede oprindelsesbetegnelse antydes som et led i markedsføringen af en tjenesteydelse. Denne konklusion fremgår i øvrigt klart af andet punktum i 97. betragtning til forordningen, hvortil CIVC, den franske og den italienske regering samt Kommissionen har henvist, og hvor det anføres, at »[f]or at fremme loyal konkurrence […] bør [beskyttelse af beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser] også omfatte produkter og tjenesteydelser, som ikke er omfattet af denne forordning, herunder varer uden for bilag I til traktaterne« [29]. Det skal desuden fremhæves, at hvad særligt angår beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser for vin fremmer 92. betragtning til forordningen en tilpasning til forordning nr. 1151/2012 om EU's horisontale kvalitetspolitik. På sin side nævner 32. betragtning til den sidstnævnte forordning, når den præciserer, at »[b]eskyttelsen af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser bør udvides til at omfatte uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning af den registrerede betegnelse for produkter og for tjenesteydelser«, udtrykkeligt kravet om at sikre et højt beskyttelsesniveau og »tilpasse bestemmelserne om beskyttelse til dem, der gælder for vinsektoren«.

[28] Vedrørende forordning nr. 1234/2007 henvises til dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 82), og CIVC-dommen, præmis 38.

[29] Det drejer sig om de produkter, som er omfattet af artikel 39 TEUF – 44 TEUF om den fælles landbrugspolitik.

40. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det første præjudicielle spørgsmål med, at artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 skal fortolkes således, at anvendelsesområdet for denne bestemmelse også kan omfatte enhver uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning af en beskyttet oprindelsesbetegnelse, som vedrører tjenesteydelser.

41. Inden jeg fortsætter min bedømmelse, vil jeg præcisere, for det tilfælde, at Domstolen måtte beslutte, at besvarelsen af det første præjudicielle spørgsmål ikke skal afgrænses til alene fortolkningen af artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013, at den samme rækkevidde, som jeg har foreslået Domstolen at tillægge denne bestemmelse, efter min opfattelse også skal gælde for så vidt angår forordningens artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii).

42. Først og fremmest gør ordlyden af denne bestemmelse, når den omhandler »*enhver* direkte eller indirekte kommerciel *anvendelse*« [30], det ikke muligt at afgrænse dens anvendelsesområde til former for anvendelse, som kun vedrører produkter, og dermed at udelukke anvendelsen med hensyn til tjenesteydelser. Når den præciserer, at forbuddet gælder »for så vidt en sådan anvendelse udnytter en oprindelsesbetegnelses eller en geografisk betegnelses omdømme«, lægger denne bestemmelse i øvrigt udtrykkeligt vægt på virkningerne af anvendelsen, og ikke på en særlig form heraf. Endvidere gør de i punkt 35 og 36 i dette forslag til afgørelse anførte overvejelser angående de i forordning nr. 1308/2013 fastsatte mål og omfanget af den beskyttelse, som forordningen fastsætter for geografiske betegnelser, der er registreret i henhold til dens bestemmelser, sig gældende også i forbindelse med en teleologisk fortolkning af forordningens artikel 103, stk. 2, litra a), nr. ii) [31].

C. Det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål

43. Med det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål, som med fordel kan behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvilke kriterier der skal anvendes med henblik på at vurdere, om der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013. Nærmere bestemt nærer Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) tvivl dels om den betydning, som inden for rammerne af denne vurdering skal tillægges sammenligningen mellem det produkt, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, og det produkt (eller den tjenesteydelse), som det omtvistede tegn anvendes i forbindelse med, dels om nødvendigheden af, at det først fastslås, om der er tale om identiske eller lignende produkter, eller om der foreligger en forbindelse af anden art mellem dem (eller mellem produktet med beskyttet oprindelsesbetegnelse og den omhandlede tjenesteydelse).

44. I denne sammenhæng påpeger jeg indledningsvis, at artikel 103, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1308/2013 ganske vist præciserer, at direkte eller indirekte anvendelse af en beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbudt, både hvor den angår »lignende produkter«, som ikke er i overensstemmelse med den beskyttede betegnelses produktspecifikation [litra a), nr. i)], og for så vidt en sådan anvendelse udnytter en beskyttet oprindelsesbetegnelses omdømme [litra a), nr. ii)], men at denne artikels stk. 2, litra b), ikke indeholder nogen indikation, hverken i retning af, at beskyttelsen i tilfælde af antydning er afgrænset til de tilfælde, hvor de produkter, som er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, og de produkter eller tjenesteydelser, for hvilke

[30] Min fremhævelse.

[31] Jf. CIVC-dommen, præmis 31. I denne retning er denne beskyttelse udvidet til også at omfatte forskelligartede produkter; jf. analogt dom af 12.6.2007, Budějovický Budvar/KHIM – Anheuser-Busch (BUDWEISER) (T-53/04 – T-56/04, T-58/04 og T-59/04, ikke trykt i Sml., EU:T:2007:167, præmis 175).

det omtvistede tegn anvendes, »er sammenlignelige« eller »lignende«, eller i retning af, at denne beskyttelse skal udvides til at omfatte de tilfælde, hvor det omhandlede tegn vedrører produkter og/eller tjenesteydelser, der adskiller sig fra dem, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for [32]. I øvrigt synes begrebet »ligheden mellem de pågældende varer«, således som anvendt i varemærkelovgivningen [33], hvortil den forelæggende ret tilsyneladende har henvist, at savne tilknytning til beskyttelsen af geografiske betegnelser, hvor begrebet »sammenlignelige produkter« [34] som anført er relevant, og dette sidstnævnte begreb synes i øvrigt at skulle fortolkes i en strengere forstand [35].

45. I modsætning til, hvad CIVC og den franske regering tilsyneladende hævder, mener jeg i denne henseende ikke, at Domstolens afklaring, ifølge hvilken beskyttelsen af registrerede betegnelser i tilfælde af antydning er uafhængig af, at det fastslås, at der er risiko for forveksling [36], er af afgørende betydning for at fastlægge, om omfanget af denne beskyttelse skal være afgrænset til alene produkter og/eller tjenesteydelser, som er sammenlignelige med det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for. Faktisk kan risiko for forveksling også udelukkes – eksempelvis i de i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 udtrykkeligt fastsatte tilfælde, hvor produktets eller tjenesteydelsens oprindelse er angivet, eller hvor der anvendes udtryk såsom »måde« eller »efterligning« – når de af den beskyttede oprindelsesbetegnelse omfattede produkter er identiske eller sammenlignelige med de produkter eller tjenesteydelser, for hvilke det omtvistede tegn anvendes.

46. Selv om der ikke er nogen tvivl om, at det »naturlige« omfang af beskyttelsen af beskyttede oprindelsesbetegnelser i tilfælde af antydning inkluderer de situationer, hvor anvendelsen af det omtvistede tegn – fordi de produkter, som den beskyttede betegnelse gælder for, er identiske med eller ligner de produkter eller tjenesteydelser, som er omfattet af det omtvistede tegn – gør det muligt for dets indehaver at snylte på de typiske kendetegn for produkterne med beskyttet betegnelse, fremgår det som anført [37] af præamblen til forordning nr. 1308/2013, og det er blevet klart fastslået i Domstolens praksis, at beskyttede oprindelsesbetegnelser mere generelt er beskyttet mod ethvert misbrug af omdømmet af de produkter, som disse betegnelser gælder for.

47. Som jeg allerede anførte i mit forslag til afgørelse Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11, punkt 17), udgør beskyttelsen i tilfælde af antydning en form for sui generis-beskyttelse, der ikke er betinget af kriteriet om vildledende karakter – hvilket forudsætter, at det tegn, som er i strid med den registrerede betegnelse, er egnet til at vildlede offentligheden om produktets geografiske

[32] Jf. dog modsætningsvist dom af 12.6.2007, Budějovický Budvar mod KHIM – Anheuser-Busch (BUD), T-60/04 – T-64/04, ikke trykt i Sml., EU:T:2007:169, præmis 164-169, især præmis 166.

[33] Jf. i denne henseende dom af 29.9.1998, Canon (C-39/97, EU:C:1998:442, præmis 23).

[34] Artikel 103, stk. 2, litra a), nr. i), i forordning nr. 1308/2013. Jeg vil i øvrigt påpege, at lignende begreber, f.eks. »produkt af samme type«, også anvendes i de bestemmelser i EU-forordningerne om geografiske betegnelser, der omhandler absolutte hindringer for registrering af varemærker i strid med en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse (jf. eksempelvis artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 1151/2012). Disse begreber fortolkes ensartet af Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO), jf. Retningslinjer for undersøgelse af EU-varemærker, Del B, Undersøgelse, Afsnit 4, Absolutte hindringer for registrering, Kapitel 10, Varemærker i strid med geografiske betegnelser, s. 618.

[35] Jf. dom af 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 55). Angående en mere udvidende fortolkning med hensyn til begrebet »samme type produkt« i artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2081/92 henvises til dom af 2.2.2017, Mengozzi mod EUIPO – Consorzio per la tutela dell'olio extravergine di oliva toscano (TOSCORO) (T-510/15, EU:T:2017:54, præmis 44), hvorefter det er tilstrækkeligt, at det omhandlede produkt har visse af de samme egenskaber til fælles med det produkt, der er genstand for den geografiske betegnelse.

[36] Jf. analogt dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 26), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 45).

[37] Jf. punkt 35-37 i dette forslag til afgørelse.

oprindelse eller kvalitet – og som ikke er det samme som en beskyttelse mod en simpel forveksling. Denne beskyttelse har til hovedformål at beskytte registrerede betegnelsers kvalitetsarv og omdømme mod snylteri.

48. Således skal vurderingen af, om der foreligger en antydning, foretages efter kriterier, som er specifikke for beskyttelsen af beskyttede oprindelsesbetegnelser, og som udgør et middel til at opnå formålene med EU's kvalitetspolitik.

49. Domstolen har gradvist præciseret de kriterier, som denne vurdering skal være baseret på. Domstolen har bl.a. fastslået, at begrebet »antydning« først og fremmest omfatter det tilfælde, hvor det udtryk, der anvendes som betegnelse for et produkt, omfatter en del af en beskyttet betegnelse, således at forbrugeren, »når han ser dette produkts navn, føres til at tænke på den vare, som betegnelsen gælder for« [38].

50. I dommen i sagen Scotch Whisky Association præciserede Domstolen hvad angår artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 dog, at hverken den omstændighed, at en del af en beskyttet betegnelse er omfattet i den omtvistede betegnelse, eller identificeringen af et fonetisk og visuelt slægtskab mellem den beskyttede og den omtvistede betegnelse er afgørende betingelser for at fastslå, om der foreligger en antydning [39]. Antydning kan nemlig også være en følge af alene den »begrebsmæssige lighed« mellem den registrerede betegnelse og det omtvistede tegn [40]. I denne henseende er det ikke tilstrækkeligt, at den omtvistede bestanddel af det pågældende tegn hos den relevante kundekreds skal vække en association af en hvilken som helst art til den registrerede betegnelse eller det relevante geografiske område. Der skal derimod skabes en »tilstrækkelig direkte og entydig forbindelse« mellem denne bestanddel og den registrerede betegnelse [41].

51. Ifølge Domstolen er det afgørende kriterium for fastlæggelsen af begrebet »antydning« af en beskyttet oprindelsesbetegnelse som omhandlet i artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013 – på lige fod med de tilsvarende bestemmelser i de forordninger, der regulerer EU's forskellige kvalitetsordninger – således, »hvorvidt forbrugeren, når han ser den omtvistede betegnelse, føres til direkte at tænke på den vare, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for« [42]. Domstolen har endvidere præciseret, at det heller ikke kan udelukkes, at en antydning kan foreligge, såfremt det omtvistede element ikke består i en betegnelse, men i et figurtegn, der kan føre forbrugeren til direkte at tænke på produkter, som en registreret betegnelse gælder for, som følge af deres begrebsmæssige lighed med en sådan betegnelse [43].

52. Det er ganske vist korrekt, at Domstolen har udviklet ovenstående principper med hensyn til situationer, hvor de produkter, som den registrerede betegnelse gjaldt for, i vidt omfang var sammenlignelige med de produkter, som var omfattet af det omtvistede tegn.

[38] Jf. analogt dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 25), af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 44), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 21).

[39] Jf. dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 46 og 49.

[40] Jf. dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 50.

[41] Jf. dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 53.

[42] Jf. analogt dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 51, samt dom af 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, præmis 20), og af 17.12.2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:1043, præmis 26).

[43] Jf. dom af 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, præmis 21). Jf. også dom af 17.12.2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:1043, præmis 27).

53. Som led i, at Domstolen gradvist har defineret kriterierne for fastlæggelsen af en antydning, har den dog stadig mere åbenlyst lagt vægt på, hvordan den mentale association finder sted mellem det omtvistede tegn og det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse eller den beskyttede geografiske betegnelse gælder for. I denne sammenhæng er ligheden mellem de omhandlede produkter, både ud fra et varemæssigt aspekt og, henset til deres konkrete udseende, blevet betragtet som et element, hvormed det kan vurderes, om de fonetiske, visuelle og begrebsmæssige ligheder, som er blevet konstateret mellem de omtvistede tegn, kan vække den nødvendige mentale association, snarere end som en afgørende betingelse for at fastslå, om der foreligger en antydning [44].

54. Mere generelt, som jeg havde anledning til at påpege i mit forslag til afgørelse i sagen Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego [45], fremgår det af Domstolens praksis [46], at analysen af, hvorvidt en antydning foreligger, skal tage højde for enhver implicit eller eksplicit henvisning til den registrerede betegnelse, hvad enten det drejer sig om ordelementer eller figurelementer på det konventionelle produkts etiket [47] eller emballage eller om elementer vedrørende formen eller præsentationen af dette produkt for kundekredsen [48]. Denne analyse skal også tage højde for, om de omhandlede produkter er identiske, eller hvor ens de er, for hvorledes de markedsføres, herunder hvilke salgskanaler der anvendes, og for elementer, på baggrund af hvilke det kan afgøres, om hensigten var at lede tankerne hen på det produkt, der er omfattet af den beskyttede betegnelse, eller om det omvendt var en tilfældighed. Tilstedeværelsen af en antydning skal således vurderes på grundlag af en samling af indikatorer, uden at tilstedeværelsen af eller manglen på en af disse indikatorer i sig selv kan lede til at fastslå eller udelukke, at der foreligger en antydning.

55. På ovenstående baggrund mener jeg, at det forhold, at det produkt, som en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse gælder for, er identisk med eller ligner det produkt (eller den tjenesteydelse), for hvilket det omtvistede tegn anvendes, eller at det førstnævnte produkt er identisk med eller ligner en kendetegnende bestanddel i det omtvistede tegn [49], ikke udgør et element, som først skal vurderes med henblik på eventuelt a priori at udelukke, at der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013.

56. Imidlertid udgør denne identitet eller lighed, eller fraværet heraf, et element, på baggrund af hvilket det inden for rammerne af en vurdering af samtlige relevante omstændigheder kan afgøres, om der konkret foreligger en antydning. Den omstændighed, at disse produkter har objektive ensartede egenskaber, indtages under samme omstændigheder og har et lignende udseende, men også at de er i et konkurrenceforhold eller supplerer hinanden [50], er således et

44 Jf. eksempelvis dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 33 og 35).

45 C-614/17, EU:C:2019:11, punkt 29.

46 Jf. bl.a. dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 27 og 28), af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 46 og 47), af 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 57), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 33, 35, 37).

47 Der er tale om produkter, der ikke er omfattet af en beskyttet betegnelse eller geografisk betegnelse.

48 I denne henseende vil jeg erindre om, at Domstolen i dom af 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, præmis 27), med hensyn til artikel 13, stk. 1, litra a)-d), i forordning nr. 510/2006 præciserede, at den i denne bestemmelse indeholdte gradvise opregning af ulovlige handlinger omhandler arten af de forbudte handlinger, og ikke de bestanddele, der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af, om der er tale om den ene eller den anden situation.

49 Det drejer sig om den situation, som Domstolen vurderede i den sag, som gav anledning til CIVC-dommen, hvortil den forelæggende ret implicit har henvist i formuleringen af det andet præjudicielle spørgsmål.

50 Jf. i denne retning dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 37).

relevant vurderingselement, på lige fod med den omstændighed – såfremt det omtvistede tegn vedrører en tjenesteydelse – at denne tjenesteydelse er knyttet til distributionen af det af den registrerede betegnelse omfattede produkt eller af et identisk eller sammenligneligt produkt.

57. I lyset af spørgsmålene fra den forelæggende ret er det desuden hensigtsmæssigt at give en række anvisninger vedrørende begrebet relevant forbruger ved vurderingen af, om der er tale om en antydning, og om antydningen kan gradueres. I det følgende vil jeg anføre nogle overvejelser med hensyn til anvendelsen af de ovenfor beskrevne principper på hovedsagen.

1. Den relevante kundekreds

58. Eftersom fastlæggelsen af, at der foreligger en antydning, som er forbudt i henhold til artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013, som anført ikke forudsætter en risiko for forveksling, består den relevante kundekreds, hvis opfattelse skal tages i betragtning for at afgøre, om det omtvistede tegn kan vække en ulovlig association til den registrerede betegnelse, ikke alene – som Juzgado mercantil de Barcelona (handelsretten i Barcelona) derimod synes at have lagt til grund i den dom, som er appelleret ved den forelæggende ret – af det spektrum af personer, hvortil de af denne betegnelse omfattede produkter er henvendt.

59. I lyset af bl.a. de formål om fremme af loyal konkurrence og forbrugerbeskyttelse, som forfølges ved beskyttelsesordningerne for beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser, har Domstolen præciseret, at det ved vurderingen af, om der er tale om en antydning af disse betegnelser, påhviler den nationale ret at tage hensyn til den formodede forventning hos en »almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger«[51], og at dette begreb med henblik på at sikre en effektiv og ensartet beskyttelse af disse betegnelser på hele EU's område skal forstås som en henvisning til en europæisk forbruger[52] og ikke alene, sådan som GB fejlagtigt synes at hævde, en forbruger i den medlemsstat, hvor det produkt, der giver anledning til antydning af den registrerede betegnelse, fremstilles (eller hvor tjenesteydelsen leveres)[53].

2. Spørgsmålet, om antydningen kan »gradueres«

60. I det tredje præjudicielle spørgsmål har den forelæggende ret nævnt muligheden for dels at graduere »risikoen for antydning«, især i lyset af sammenligningen mellem de produkter, der er omfattet af beskyttelsen, og de produkter og tjenesteydelser, der indeholder en antydning, dels at udelukke de tilfælde, hvor denne risiko er svag eller irrelevant, fra anvendelsesområdet for artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013.

61. I denne forbindelse har jeg allerede ovenfor anført, at vurderingen med hensyn til anvendelsen af denne bestemmelse skal foretages i lyset af samtlige relevante faktorer, herunder ligheden mellem de omhandlede produkter (eller mellem de produkter, som den registrerede betegnelse gælder for, og den med det omtvistede tegn betegnede tjenesteydelse), dog uden at fraværet af lighed eller en lav lighedsgrad automatisk kan føre til, at det udelukkes, at der foreligger en antydning.

[51] Jf. analogt dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 22-26).

[52] Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27), og af 2.5.2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, præmis 47-50); jf. også dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 59.

[53] Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27).

62. Hvis den nationale ret, som det tilkommer at foretage en sådan vurdering [54], ved at tage hensyn til forbrugerens forventede reaktion [55] konkluderer, at forbrugeren, når han ser det omtvistede tegn, »direkte føres til at tænke« på den vare, som den registrerede betegnelse gælder for, udgør anvendelse af dette tegn en overtrædelse af forbuddet i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013. Hvis en mental association af denne art derimod efter denne rets opfattelse ikke kan vækkes, skal en antydning som omhandlet i denne bestemmelse udelukkes.

63. Begrebet »antydning« kan således ikke gradueres. Domstolen har allerede fastsat grænserne for dette begreb i dommen i sagen Scotch Whisky Association, hvori Domstolen, som jeg har anført ovenfor i punkt 50 i dette forslag til afgørelse, præciserede, at dette begreb kun er relevant, når der foreligger »en tilstrækkelig direkte og entydig forbindelse« [56] mellem det omtvistede tegn og den registrerede betegnelse [57]. I mangel af en sådan »kvalificeret« forbindelse skal antydningen udelukkes, selv om der findes en henvisning til den registrerede betegnelse, og de omhandlede produkter er sammenlignelige.

3. Anvendelse på omstændighederne i hovedsagen

64. Selv om det som anført tilkommer den forelæggende ret i lyset af samtlige ovenfor beskrevne elementer at træffe afgørelse i den sag, som er indbragt for den, kan Domstolen imidlertid i forbindelse med en præjudiciel afgørelse i givet fald give anvisninger med henblik på at vejlede den nationale ret i dens afgørelse [58].

65. Såfremt den nationale ret skal afgøre, om der foreligger en antydning ved anvendelse af en betegnelse under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, skal retten ifølge den ovennævnte retspraksis tage hensyn til, om en del af den registrerede betegnelse er omfattet i den omtvistede betegnelse, om der er en fonetisk og/eller visuel lighed mellem den omtvistede og den registrerede betegnelse [59], og endvidere om der er en begrebsmæssig lighed mellem de omtvistede udtryk, selv på forskellige sprog [60].

66. Under de omstændigheder, der foreligger i hovedsagen, er en del af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne«, i den form, hvor den er registreret, omfattet i den omtvistede betegnelse. Den spanske oversættelse af denne beskyttede oprindelsesbetegnelse (»Champán«) er derimod omfattet i sin helhed (med undtagelse af accenttegnet). Heraf følger en markant lighed, både visuelt og fonetisk, mellem de to betegnelser, hvad enten man betragter den form, i hvilken den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« er blevet registreret, eller den spanske oversættelse af denne betegnelse. Ud fra et begrebsmæssigt synspunkt forekommer der som anført at foreligge en direkte forbindelse med det produkt, som den beskyttede

54 Jf. analogt dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 31).

55 Jf. analogt dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 22).

56 Som jeg allerede anførte i mit forslag til afgørelse Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11, punkt 19), skal denne præcisering opfattes på grundlag af såvel umiddelbarhed (den associative kognitionsproces må ikke kræve en kompleks viderebehandling af informationen) og intensitet (associationen med billedet af det produkt, der er omfattet af den registrerede betegnelse, skal være tilstrækkelig kraftig) i forbrugerens respons til stimulussen.

57 Jf. dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 53.

58 Jf. analogt dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

59 Jf. analogt dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 25 og 27), af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 46-48), og af 17.12.2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:1043, præmis 26).

60 Jf. analogt dom af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 47), og af 17.12.2020, Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:1043, præmis 26); jf. også dommen i sagen Scotch Whisky Association, præmis 50.

oprindelsesbetegnelse »Champagne« gælder for, såfremt det spanske udtryk »Champanillo« – som det synes, men som det tilkommer den forelæggende ret at fastlægge – bogstaveligt betyder »lille champagne«.

67. Blandt de elementer, som ikke angår sammenligningen af de omtvistede betegnelser, skal den forelæggende ret først og fremmest tage hensyn til forbindelsen mellem det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse Champagne gælder for, og den tjenesteydelse, som er omfattet af den omtvistede betegnelse, hvilken er en forbindelse, som det synes vanskeligt at bestride, fordi det drejer sig om restaurationsydelser, dvs. tjenesteydelser, som direkte kan forbindes med salget af champagne eller »sammenlignelige« produkter. Intensiteten af denne forbindelse skal vurderes ved at fastlægge, om – hvilket tilsyneladende er tilfældet – salg af champagne eller drikke af samme type ikke er usædvanligt også inden for den restaurationsbranche, hvor GB opererer [61].

68. Et yderligere element, som den forelæggende ret skal tage højde for som et led i sin vurdering, er den omstændighed, at den omtvistede betegnelse i GB's plakater og reklamer er ledsaget af et fotografi af to glas med fod (som typisk bruges til indtagelse af champagne) med en mousserende drik, som krydser hinanden og repræsenterer udbringningen af en skål. Til trods for drikkens røde farve kan dette billede utvivlsomt give anledning til antydning på samme tid af det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« gælder for, og af de omstændigheder, hvorunder champagne typisk indtages.

69. Selv om det for at afgøre, at der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013 [62], ikke er nødvendigt, at der var nogen hensigt om at antyde, udgør en sådan hensigt afslutningsvis et relevant element i forbindelse med denne vurdering [63]. Den samlede undersøgelse af alle de ovenfor nævnte elementer – herunder det tidligere salg i de restaurationer, som er omfattet af den omtvistede betegnelse, af en mousserende vin under den samme betegnelse CHAMPANILLO – synes mere end noget andet at tale for, at henvisningen til den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« ikke er tilfældig.

70. Sammenfattende mener jeg på grundlag af oplysningerne i sagsakterne, med forbehold for de undersøgelser, som det tilkommer den forelæggende ret at gøre, at en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet europæisk gennemsnitsforbruger, når han ser betegnelsen »Champanillo«, således som GB anvender den for at betegne og reklamere for sine restaurationsydelser, føres til at tænke på det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Champagne« gælder for, og at der derfor foreligger en antydning, som er forbudt i henhold til artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013.

[61] Jeg vil anføre, at GB i sine svar på Domstolens spørgsmål har beskrevet sin restaurationsvirksomhed som fokuseret på madretter egnet til hurtig indtagelse, langt fra »den aura af luksus og prestige«, som ifølge CIVC er knyttet til den beskyttede oprindelsesbetegnelse, som CIVC vil beskytte.

[62] Jf. i denne retning generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1998:614, punkt 33).

[63] Jf. generaladvokat Jacobs' forslag til afgørelse Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1998:614, punkt 35) og mit forslag til afgørelse Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11, punkt 29) og Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:730, punkt 45).

4. Konklusioner vedrørende det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål

71. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål med, at det for at afgøre, om der foreligger antydning af en beskyttet oprindelsesbetegnelse som omhandlet i artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013, ikke er nødvendigt først at fastslå, at det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for, og det produkt eller den tjenesteydelse, som er omfattet af det omtvistede tegn, er identiske eller sammenlignelige, eller at det omtvistede produkt indeholder en komponent fra det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for. Imidlertid udgør en sådan identitet eller lighed, eller fraværet heraf, et element, som den nationale ret skal tage højde for, på linje med ethvert andet relevant element, for at afgøre, om der foreligger en antydning som omhandlet i den ovennævnte bestemmelse.

D. Det fjerde præjudicielle spørgsmål

72. Med det fjerde præjudicielle spørgsmål ønsker Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) nærmere bestemt oplyst, om den i artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013 fastsatte beskyttelse i tilfælde af antydning forudsætter illoyal konkurrence.

73. Som anført følger den inden for EU's kvalitetspolitik fastsatte beskyttelse af registrerede betegnelser specifikke kriterier, som udgør et middel til at opnå formålene med denne kvalitetspolitik [64]. Disse kriterier er udtømmende angivet i de bestemmelser om de forskellige tilfælde af krænkelse af registrerede betegnelser, som er indført i denne politiks sektorielle og horisontale forordninger [65]. Disse bestemmelser skal desuden anvendes ensartet i hele EU.

74. Hvad angår beskyttelsen af registrerede betegnelser i tilfælde af antydning fremgår det af besvarelsen af de tre første præjudicielle spørgsmål, at denne beskyttelse ikke forudsætter, at de produkter, som den registrerede betegnelse gælder for, og de produkter eller tjenesteydelser, for hvilke det omtvistede tegn anvendes, er i et konkurrenceforhold, og ej heller at der foreligger en risiko for forveksling hos forbrugeren i relation til disse produkter og/eller tjenesteydelser, eller at den praksis, der kan give anledning til antydning, er tilsigtet.

75. Hvis det, som Kommissionen har anført, ikke kan udelukkes, at en og samme handling samtidigt kan udgøre en praksis, som er forbudt i henhold til artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013, og en form for illoyal konkurrence som omhandlet i den anvendelige nationale lovgivning, har denne bestemmelse et bredere anvendelsesområde, som ikke er afgrænset til de tilfælde, hvor denne handling iværksættes af en konkurrent.

76. Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare det fjerde præjudicielle spørgsmål med, at den i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 fastsatte beskyttelse i tilfælde af antydning ikke er afgrænset til de tilfælde, hvor den praksis, der giver anledning til antydning, udgør en form for illoyal konkurrence som omhandlet i den anvendelige nationale lovgivning.

[64] Hvad angår især autonomien af bestemmelserne om geografiske betegnelser i forhold til varemærkelovgivningen henvises til mit forslag til afgørelse Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:730, punkt 29).

[65] Jf. i denne retning punkt 16 i dette forslag til afgørelse og den deri nævnte retspraksis.

IV. Forslag til afgørelse

77. I lyset af samtlige ovenstående overvejelser foreslår jeg Domstolen at besvare de præjudicielle spørgsmål, som Audiencia Provincial de Barcelona (den regionale domstol i Barcelona) har forelagt, på følgende måde:

»Artikel 103, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter skal fortolkes således, at anvendelsesområdet for denne bestemmelse også kan omfatte enhver uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning af en beskyttet oprindelsesbetegnelse, som vedrører tjenesteydelser.

For at afgøre, om der foreligger antydning af en beskyttet oprindelsesbetegnelse som omhandlet i artikel 103, stk. 2, i forordning nr. 1308/2013, er det ikke nødvendigt først at fastslå, at det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for, og det produkt eller den tjenesteydelse, som er omfattet af det omtvistede tegn, er identiske eller sammenlignelige, eller at det omtvistede produkt indeholder en komponent fra det produkt, som den beskyttede oprindelsesbetegnelse gælder for. Imidlertid udgør en sådan identitet eller lighed, eller fraværet heraf, et element, som den nationale ret skal tage højde for, sammen med alle øvrige relevante elementer, for at afgøre, om der foreligger en antydning som omhandlet i den ovennævnte bestemmelse.

Den i artikel 103, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1308/2013 fastsatte beskyttelse i tilfælde af antydning er ikke afgrænset til de tilfælde, hvor den praksis, der giver anledning til antydning, udgør en form for illoyal konkurrence som omhandlet i den anvendelige nationale lovgivning.«